

N:o 15.

Ank. till Riksd. kansli den 6 april 1907, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 5, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående statsunderstöd för beredande af läkarevård åt mindre bemedlade personer å landsbygden.

I en inom Andra Kammaren väckt, till utskottets behandling hänvisad motion, n:o 76, hemställa herrar *C. J. Berggren* och *G. M. Sandin*, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, i hvad mån och på hvilket sätt lättnad kan från statens sida beredas mindre bemedlade personer å landsbygden för erhållande af nödig läkarevård, samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill en sådan utredning kan gifva anledning.»

Motionärerna omnämna till en början stadgandet i läkaretaxan af den 31 oktober 1890, § 11 mom. 1, enligt hvilket kommun, som åtagit sig att betala läkarevård »för vissa fattiga eller mindre bemedlade medlemmar af kommunen», tillerkänts fördelen att endast behöfva ersätta denna läkarevård med ett arvode, hälften så stort som det belopp, hvilket annars finnes i taxan bestämdt. Syftet med detta stadgande, som »uppenbarligen varit att bereda läkarehjälp åt så många af kommunens fattiga och mindre bemedlade personer som möjligt», har emellertid enligt motio-

Bih. till Riksd. Prot. 1907. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 15 Häft. (N:o 15)

närernas mening delvis förfelats, emedan bestämmelsen i fråga hvarken tillämpats eller kunnat tillämpas i den omfattning, som därmed synes hafva afsetts. Det finnes nämligen, synnerligast inom stora läkaredistrikt med långa afstånd och bristande kommunikationer, »en viss klass af människor, som till följd af små tillgångar alltför ofta måste undvara läkarehjälp. De utgöras af sådana personer, hvilka befinna sig på ekonomiska planet närmast öfver dem, hvilka äga påräkna lagstadgad understöd af kommunerna, sålunda i allmänhet arbetare, torpare och mindre fastighetsägare. Dessa förmå synnerligen ofta ej bära några extra utgifter utöfver dem, som äro nödvändiga för fyllande af det dagliga behovet». Tillika framhålla motionärerna, att kommunerna, till följd af höga och tryckande kommunalutskylder, ej kunna begagna sig af den dem i läkaretaxan tillerkända förmån i någon större utsträckning, hvarför antalet af dem, som sakna erforderlig läkarevård, nog torde vara ganska stort, ehuru det samma af lätt förklarliga skäl ej kan närmare angifvas. Endast en undersökning af förhållandet kan därom lämna ett »någorlunda säkert besked».

Ett sätt att undanröja berörda missförhållande kunde visserligen vara att något utsträcka kommunernas nuvarande skyldighet att draga försorg om obemedlade personers sjukvård, men denna utväg finna motionärerna för sin del olämplig på grund af de redan »öfver höfvan stora skatter, som nu trycka kommunerna». Motionärerna anse det därför vara nödvändigt att i detta fall se bort från kommunerna och vända sig till staten, som »äger både medel och skyldighet att i berörda hänseende ingripa», och som därför äfven borde bistå dem, som äro i behof af understöd för anskaffande af läkarehjälp. Detta understöd borde emellertid inskränkas till endast läkarearfvodet; skjuts och medicin skulle däremot bekostas af den sjuke. Läkarearfvodet borde lämpligen i första hand utbetalas af kommunen, men vid årets slut skulle kommunalnämnden äga att hos Konungens befallningshafvande utfå hvad som sålunda utlagts.

Att en människovänlig tanke legat till grund för motionärernas framställning, lär ingen kunna bestrida. Ej heller torde det vara tvifvel underkastadt, att det inom vissa kommuner finnes ett större eller mindre antal personer, som, ehuru de ej ansetts böra komma i åtnjutande af fattigvård, likväl stundom kunna hafva svårt att förskaffa sig medel till sitt nödortfuga underhåll och sålunda äfven till läkarevård, då sådan

behöfves. Och lika litet kan väl riktigheten af det utaf motionärerna ytterligare anmärkta förhållandet förnekas, nämligen att kommuner finnas, hvilka hafva att vidkännas mycket dryga skatter, så att de däraf nödgas att i fråga om understöd åt sina fattiga iakttaga all möjlig sparsamhet.

En utredning rörande omfånget och beskaffenheten af de missförhållanden, motionärerna påpekat, skulle emellertid, enligt utskottets förmenande, möta högst väsentliga, för att ej säga oöfverstigligen svårigheter, detta så mycket mer som förhållandena med afseende på personers ekonomiska ställning växla, snart sagdt, med hvarje år. Detta synes också motionärerna hafva i viss mån insett och erkänt, då de yttra, att en undersökning af förhållandet i fråga skulle kunna lämna endast ett »någorlunda säkert besked». En brist i motionärernas förslag har utskottet äfven tyckt sig finna däruti, att förslaget afser endast landsbygden och att städerna sålunda helt och hållet lämnats ur räkningen. Tvifvelsutän finns dock jämväl städer, där liknande förhållanden äro rådande som dem, för hvilka motionärerna velat råda bot beträffande landsbygden.

Hvad den föreslagna utredningen angår, skulle den helt naturligt grunda sig på infortrade uppgifter från samtliga landskommunerna i riket. Knappast torde dock vare sig någon enskild person, fattigvårdsstyrelse eller kommunalnämnd vara i stånd att, särskildt hvad folkrikare och mera vidsträckta kommuner beträffar, lämna ens någorlunda exakta uppgifter i detta fall. Angående personer, som åtnjuta fattigvård, måste ju inom hvarje kommun finnas upprättade längder, men helt annorlunda ställer det sig i fråga om dem, som stå utom fattigvården, men hvilka ändock skulle kunna komma i åtanke, då det gällde understöd för läkarevård. För öfrigt kan det sättas starkt i fråga, om icke berörda uppgifter, oafsedt från hvad håll de än ingåfves, skulle blifva alltför mycket beroende på vederbörandes godtycke. Skulle motionärernas förslag bifallas, komme, enligt utskottets mening, många svårigheter att vid tillämpningen uppresa sig mot ett rättvist fördelande af understödet, likasom ock kan befaras, att missbruk ofta i detta afseende skulle komma att äga rum. Och kommuner, som under nuvarande förhållanden åtagit sig att betala läkarevård icke blott för sina fattiga utan äfven för vissa af sina »mindre bemedlade medlemmar», skulle säkerligen genom ett sådant beslut anse sig befriade från sina förpliktelser gent emot dessa sistnämnda och finna sig föranlåtna att kasta bördan af deras sjukvård på staten, vid hvilket förhållande man kan befara, att statskassan komme att drabbas

af en utgift, som lätt kunde få en vida större räckvidd, än hvad motionärerna sannolikt tänkt sig. En tillämpning af motionärernas förslag skulle dessutom blifva ett betänkligt afsteg från den hittills gällande grundprincipen, att staten skall bekosta landets hälsovård, men kommuner och landsting sjukvården.

En omständighet, hvarpå utskottet äfven trott sig böra i detta sammanhang fästa afseende, är slutligen den, att våra läkare, vid bestämmande af dem tillkommande arfvoden för lämnad sjukvård, bruka taga hänsyn till den sjukes ekonomiska ställning och, om denna befinnes mindre god, lämpa sina arfvoden i förhållande därefter.

Utskottet, som sålunda anser, att en utredning i det syfte, motionärerna afsett, icke skulle kunna leda till något tillförlitligt resultat samt att de föreslagna åtgärderna, om de kunde genomföras, icke heller skulle vara af beskaffenhet att uppväga de olägenheter, som tvifvelsutan därmed blefve förknippade, får alltså, på grund af hvad nu blifvit anfördt, hemställa,

att herrar Berggrens och Sandins föreliggande motion icke må till någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 5 april 1907.

På utskottets vägnar:

RICH. WAWRINSKY.